

pneumococci. Hij opperde de theorie, dat het desoxyribonucleïnezuur in ieder geval verantwoordelijk is voor de specificiteit.

De gemeenschappelijke zittingen waren gewijd aan: 1e. de assimilatie van CO₂ (WERKMAN); 2e. virussoorten in het algemeen, door BAWDEN, die in het bijzonder de plantenvirussoorten besprak en streefde naar synthese tussen de opvattingen over hun al of niet levende aard; 3e. gisten in de moderne genetica (WINGE); 4e. antibiotica en leven door WAKSMAN, den ontdekker van het streptomycine, die onder andere wees op de betekenis van antagonisten in de bodem, zodat stimulering van de groei van een antagonist bepaalde plantenziekten kan onderdrukken.

De samenkomst van dit congres gaf voorts een aantal commissies gelegenheid te vergaderen, zoals die voor nomenclatuur, die voor het in stand houden van verzamelingen van standaardcultures, de Salmonellacommissie, waaraan ook een commissie voor phaagtypering met Londen als hoofdcentrum is toegevoegd.

Het is voorts naar mijn mening van groot belang, dat dit congres in zijn slotzitting een resolutie heeft aangenomen, waarin de biologische oorlogvoering wordt veroordeeld. Moge geen microbioloog ter wereld bereid gevonden worden zijn kennis ter vernietiging van zijn medemens te misbruiken.

Amsterdam, Augustus 1947

A. CHARLOTTE RUYS

EERSTE EUROPESE CONGRES VOOR RHEUMATIEKBESTRIJDING TE KOPENHAGEN EN AARHUS, 4—8 SEPTEMBER 1947

Het is een lofwaardig initiatief geweest, onder andere uitgaande van onzen landgenoot VAN BREEMEN, de European League against Rheumatism, dochterorganisatie van de Ligue Internationale contre le Rhumatisme, op te richten. De Europese bond is gevestigd te Kopenhagen en het lag dus voor de hand het eerste congres ook daar ter plaatse te houden. De deelneming aan het congres was zeer groot. Vertegenwoordigers van 19 Europese landen waren aanwezig, terwijl tevens gasten uit de Verenigde Staten, Canada en Egypte aan het congres deelnamen.

Meer dan 60 inleidingen werden gehouden, waarvan de referaten vóór het congres aan de deelnemers werden overhandigd. De voordrachten waren in verschillende groepen ondergebracht, te weten: 1. De aetiologie en pathogenese van polyarthritis rheum. acuta en rheumatoïde arthritis, waarbij in het bijzonder aandacht werd besteed aan de mogelijke aetiologische betekenis van den streptococcus, aantoonbaar door de serologische reacties. 2. De behandeling van rheumatoïde arthritis, in het bijzonder met goud. 3. De sociale betekenis van het reuma. 4. De bioclimatologische vraagstukken in de reumatologie. 5. Een groep van gemengde onderwerpen.

Zonder te kort te willen doen aan de waarde van andere bijdragen, wil ik enkele inleidingen hier met name noemen. Veel belangstelling bestond er voor de mededeling van VAN DAM over de invloed van inanitie en hongerodeem op het ontstaan van rheumatoïde arthritis. Spreker toonde aan, dat het ook statistisch, zijn inziens, verantwoord was verband tussen beide aan te nemen, en hij besprak de in aanmerking komende verklaringen hiervoor. Zo groot was de belangstelling, ook van de zijde van de Pers, dat 's avonds op de voorpagina van de *Berlingske Aftenavis* de photo van VAN DAM was te aanschouwen, hetgeen bij zijn landgenoten de eerste ogenblikken de vrees deed ontstaan, dat zijn opsporing werd verzocht.

Bijzonder goed was ook de voordracht van BONI uit Zürich over de sociale betekenis van reumatische ziekten in Zwitserland. Met behulp van zeer goede graphieken toonde hij de grote betekenis van het reuma aan, terwijl hij ons een uitstekend project voor de organisatie van de bestrijding in zijn land deed zien. Veel waarde hecht hij daarbij aan de verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor de arbeidende bevolking, daar hij ervan overtuigd is, dat de aard van het werk en de omstandigheden waaronder gewerkt wordt, factoren zijn, welke mede de hoge reuma-frequentie onder de arbeiders veroorzaken.

EDSTRÖM uit Lund deed mededeling over een onderzoek naar de frequentie van reumatische aandoeningen bij de Zweedse bevolking, voor de resultaten waarvan ik mag verwijzen naar mijn mededeling in het *Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde*.

KALBAK uit Kopenhagen, de ijverige secretaris van het congres, sprak over een onderzoek bij de Deense bevolking, waarbij studenten in de geneeskunde behulpzaam waren. Zijn resultaten stemmen merkwaardig overeen met de door mij vastgestelde toestanden in het Noorden van ons land. Ongeveer 14 pCt. van de ziektegevallen waren van reumatische aard. Per jaar lijden in Denemarken 560.000 personen aan een reumatische aandoening, van wie er 300.000 geneeskundige hulp inroepen. Voor behandeling en ziekengeld worden per jaar 123 miljoen kronen uitgegeven, terwijl het totale aantal ziektedagen ongeveer 7 miljoen bedraagt.

Aan het congres ging een huishoudelijke vergadering van de European League vooraf, waarin de statuten werden vastgesteld en de benoeming van het voorlopige bestuur werd bekrachtigd. Voorzitter is MATHIEU PIERRE WEIL te Parijs, secretaris-generaal prof. JARLØV te Kopenhagen en secretaris KALBAK. De waardering voor VAN BRĒEMEN bleek uit het krachtige applaus waarmede zijn aanwezigheid in deze vergadering in zijn hoedanigheid van secretaris der Ligue Internationale, werd begroet. Voor 1948 werd Praag als zetel van het congres aangewezen. Tevens werd een commissie in het leven geroepen welke zich met de voorbereidingen voor de uitgave van een Europees tijdschrift voor reumatologie zal belasten.

De omlijsting van het congres was onbeschrijfelijk. De gastvrijheid en de overdaad, zowel als de tot in alle details kloppende organisatie, lieten niet na diepe indruk op de bezoekers te maken. Het congres opende met een ontvangst in het prachtige stadhuis te Kopenhagen. H.M. de Koningin-Moeder, ALEXANDRINE, had zich als beschermvrouwe van de Deense Vereniging tot Rheumatiekbestrijding door een der prinsessen laten vertegenwoordigen. Niet minder dan drie ministers waren bij de opening aanwezig, van wie de Minister van Sociale Zaken het woord voerde. Aan een beschrijving van het koude buffet in het stadhuis zal ik mij niet wagen: het zou slechts een povere schildering zijn van hetgeen de zintuigen hier streeldé. Op de avond van die dag had ik het voorrecht gast te zijn op een gardenparty bij prof. JARLØV in Klampenborg aan de Deense Riviera. Onbeschrijfelijk mooi is dit deel van Denemarken, gelegen aan de Sund. Zodra het reizen voor ons Nederlanders weer mogelijk wordt, kan ik een vacantiereis naar Denemarken warm aanbevelen.

De daarop volgende dag had het grote banket plaats. Als symptoom van de plaats, die de reumatiekbestrijding in Denemarken inneemt, wil ik van deze avond slechts aanstippen, dat de koning telegraphisch zijn goede wensen voor het welslagen van het congres aanbood.

De 7e September werd het congres verplaatst naar Aarhus, waar ons een ontvangst bereid werd in het voor enige jaren gereed gekomen Universiteitsgebouw. Dit gebouw vormt een onderdeel van het gehele complex moderne inrichtingen, waaronder laboratoria, klinieken, woningen voor studenten en hoogleraren, dat men aan de rand van de stad aantreft. In de ultra-moderne aula werd 's avonds een concert aangeboden, waardoor tevens de uitstekende acoustiek kon worden gedemonstreerd.

Op 8 September werd het congres besloten met een lunch in het eveneens zeer moderne stadhuis van Aarhus, waarna de terugtocht per bus via Odense werd aanvaard.

Ik heb niet nagelaten in de voorafgaande regels de aandacht te vestigen op de grote belangstelling van de Overheid in Denemarken voor de reumatiekbestrijding. Doch ook de officiële vertegenwoordigers der wetenschap gaven, zowel door hun aanwezigheid als door hun bijdragen, blijk van hun belangstelling in dit specialisme. Lees ik de ledenlijst nog eens na, dan zie ik, dat uit 13 van de 19 deelnemende landen een of meer hoogleraren het congres bezochten. Het is verheugend

te mogen vaststellen, dat de reumatologie in vele landen als een belangrijk onderdeel van de geneeskunde wordt erkend. Doch er zijn ook landen, waar de bestrijding van reuma de belangstelling van het gehele volk geniet, zoals bij voorbeeld in ons land met de tuberculose het geval is. Zulk een land is Denemarken.

Ik ben in de gelegenheid geweest een bezoek te brengen aan het Bureau van de Deense Vereniging. Directeur van het bureau is BORNEMANN — geen medicus — die door een over het gehele land stelselmatig opgezette organisatie en actie tot ledenwerving, de vereniging tot grote bloei heeft gebracht. Men heeft niet minder dan 165.000 leden (op een bevolking van 4 miljoen), die ongeveer 300.000 Kr. per jaar opbrengen. Daarnaast brengt een „rheumadag” nog 185.000 Kr. op. Is het te verwonderen, dat bij een dergelijke activiteit van het particuliere initiatief ook de regering niet zal achterblijven en dat, zodra de omstandigheden dit toelaten, de bouw van rheumaclinieken ter hand zal worden genomen?

Wetenschappelijk heeft men op dit congres zijn kennis kunnen verrijken, van sociaal standpunt bezien zijn ons de ogen geopend. Voor alles wat de Denen ons geboden hebben zijn wij hun dankbaar en wij spreken de hoop uit, dat het eerste Europese congres voor reumatiekbestrijding ook voor ons land zijn vruchten zal afwerpen.

Is het niet beschamend, te moeten vaststellen dat in ons land met 9 miljoen inwoners de Nederlandse Vereniging tot Reumatiekbestrijding amper 100 leden telt, tegen 165.000 leden in Denemarken met 4 miljoen inwoners? In beide landen is de sociale betekenis van reumatische ziekten gelijk. Wat in Denemarken mogelijk is, moet ook hier kunnen. Wij hopen hiervoor binnenkort het bewijs te kunnen krijgen, als wij bij onze propaganda-actie de betekenis van reuma nogmaals onder de aandacht van geneeskundigen, publiek en Overheid zullen brengen.

Amsterdam, September 1947.

P. MUNTENDAM

ARTS EN SAMENLEVING

HET INSTITUUT VOOR SOCIALE GENEESKUNDE TE OXFORD

DOOR PROF. DR. J. J. VAN LOGHEM

De stichting van een instituut voor sociale geneeskunde te Oxford trekt zeer de aandacht. In de oorlogsjaren voorbereid en voorlopig geïnstalleerd, kreeg het ongeveer een jaar geleden volledige beschikking over de voor zijn doel nodige werkruimte. Voorzitter van het bestuur is de voorzitter van de *Medical Advisory Council of the NUFFIELD Provincial Hospitals Trust*; de meeste overige leden zijn door de Trust aangewezen; de faculteit der geneeskunde van de universiteit is in het bestuur door een lid vertegenwoordigd. 1)

Het doel van het instituut is de invloed te onderzoeken van *social, genetic, environmental and domestic factors on the incidence of human disease and disability*.

Vorst streeft het naar de kennis en de bevordering van andere dan curatieve middelen ter bescherming van individu en gemeenschap tegen alle invloeden welke de ontwikkeling en handhaving van 's mensen geestelijke en lichamelijke vermogens belemmeren.

1) Institute of Social Medicine Oxford, *First and Second Annual Report*, 1945, 1946.